proLékaře.cz | 21.11.2026

Alkohol a návykové látky u zemřelých aktivních účastníků dopravních nehod

Monika Másilková[1], František Vorel[2]

[1] Ústav radiologie, toxikologie a ochrany obyvatelstva, Zdravotně sociální fakulta, Jihočeská univerzita, České Budějovice
[2] Soudnělékařské oddělení, Nemocnice České Budějovice, a.s., České Budějovice

SOUHRN

Obsahem tohoto příspěvku je vyhodnocení dat týkajících se alkoholu (etanolu, etylalkoholu) a drog u zemřelých aktivních účastníků dopravních nehod za roky 2016–2021 získaných z Národního registru pitev a toxikologických vyšetření prováděných na oddělení soudního lékařství a jejich porovnání s daty Policejního prezidia České republiky. Do souboru bylo zařazeno 2 715 zemřelých aktivních účastníků dopravních nehod, jejichž potřebná data jsou dostupná v obou těchto zdrojích. Pouze u 72 % z nich bylo provedeno vyšetření na přítomnost alkoholu, z nich u 24 % byla zjištěna koncentrace alkoholu v krvi vyšší než 0,2 g/kg. Toxikologické vyšetření na jiné látky, než alkohol bylo provedeno pouze u 49 % z celého souboru. Některá látka ze seznamu návykových látek byla prokázána u 120 zemřelých aktivních účastníků dopravních nehod (9 % z toxikologicky vyšetřených). Koncentrace těchto látek dosahovala hodnot ovlivňujících schopnost bezpečně řídit u 18 osob, a z nich u 11 osob dosahovala hodnot vylučujících schopnost bezpečně řídit.

Domníváme se, že malý počet vyšetření je způsoben zejména snahou o úsporu finančních prostředků Policií České republiky, která toxikologické vyšetření v mnoha případech nepožadovala (pokud vůbec nařídila soudní pitvu).

Policie ČR nevede statistiku o přítomnosti alkoholu nebo jiných návykových látek u zemřelých při dopravních nehodách, ale pouze u viníků dopravních nehod. Z údajů Policejního prezidia České republiky vyplývá, že v letech 2016–2021 bylo při dopravních nehodách usmrceno 57 osob, kde u viníka nehody byly zjištěny drogy. V našem souboru však byly omamné a psychotropní látky zjištěny v krvi (krevním séru) u 120 zemřelých aktivních účastníků dopravních nehod. To by bylo možné vysvětlit tím, že nejméně 63 zemřelých aktivních účastníků dopravních nehod, u kterých byla zjištěna přítomnost omamných a psychotropních látek, nebylo viníky dopravní nehody, při které zemřeli. Mnohem pravděpodobnější je však vysvětlení, že statistika Policejního prezidia České republiky zdaleka nezaznamenává všechny viníky dopravních nehod, kteří jsou pod vlivem drog. Půjde zejména o řidiče, kteří zahynuli při nehodě, kterou sami způsobili, ale Policie ČR nenařídila soudní pitvu, a tedy ani toxikologické vyšetření.

V praxi aplikované provádění toxikologického vyšetření u zemřelých aktivních účastníků dopravních nehod pouze výběrově znamená výrazné zkreslení statistických údajů o přítomnosti alkoholu nebo návykových látek u zemřelých, což může ovlivňovat nejen jednání výkonné moci, zejména Policie ČR, vůči účastníkům silničního provozu, ale i politiku zákonodárné moci v ČR ve věcech drog speciálně v dopravě, ale i obecně.

Zájem na obligatorním vyšetření na přítomnost alkoholu i návykových látek by měly mít i pojišťovny. Pojistitel má právo plnění snížit, pokud došlo k úrazu následkem požití alkoholu nebo návykové látky. Podkladem, zda pojišťovna má snížit plnění a v jakém rozsahu, je zejména zaslání pravomocného rozhodnutí orgánu činného v trestním řízení. Pokud však tento orgán toxikologické vyšetření nenařídí, a tak nezná jeho výsledek, sdělí pojišťovně, že alkohol či návykové látky nebyly zjištěny, a pojišťovna tak plní v plném rozsahu.

Klíčová slova: smrtelná dopravní nehoda – Národní registr pitev a toxikologických vyšetření – aktivní účastník dopravní nehody – policejní statistika – alkohol – drogy – omamné a psychotropní látky – návykové látky

Alcohol and addictive substances in deceased active participants of traffic accidents

SUMMARY

The content of this paper is the evaluation of data related to alcohol (ethanol, ethyl alcohol) and drugs in deceased active participants of traffic accidents for the years 2016-2021 obtained from the National Registry of Autopsies and Toxicological Examinations performed at the Department of Forensic Medicine and their comparison with the data of the Police Presidium of the Czech Republic. The sample included 2,715 deceased active road users, and their required data is available in both these sources. Only 72% of them were tested for alcohol, of whom 24% were found to have a blood alcohol concentration higher than 0.2 g/kg. Toxicological testing for substances other than alcohol was carried out in only 49% of the whole research file. Some substance from the list of addictive substances was detected in 120 deceased active road users (9% of those toxicologically examined). The concentration of these substances reached values affecting the ability to drive safely in 7 persons and excluding the ability to drive safely in 11 persons.

The low percentage of toxicological tests carried out may be partly explained by the fact that in some cases the persons concerned may have survived for a certain period of time when toxicological testing was no longer considered relevant. Since there were no persons in our cohort who died more than 24 hours after death, we consider such reasoning to be not entirely correct. Therefore, we believe that the low number of examinations is mainly due to an attempt to save funds when toxicological examination was not required by the Police of the Czech Republic (if a forensic autopsy was ordered at all).

The Police of the Czech Republic does not keep statistics on the presence of alcohol or other addictive substances in road accident deaths, but only in those who are at fault in road accidents. Data from the Police Presidium of the Czech Republic show that in 2016-2021, 57 persons were killed in traffic accidents where drugs were detected in the culprit in the accident. However, in our cohort, narcotic and psychotropic substances were detected in the blood (blood serum) of 120 deceased active participants of traffic accidents. This could be explained by the fact that at least 63 deceased active road users who were found to have narcotic and psychotropic substances were not at fault for the accident in which they died. However, a much more likely explanation is that the statistics of the Police Presidium of the Czech Republic are far from recording all culprits in the accident who are under the influence of drugs. This will especially apply to drivers who died in an accident that they were at fault for and when the police often did not order a forensic autopsy and thus a toxicological examination.

In practice, toxicological examination of deceased active participants in traffic accidents applied only selectively means a significant distortion of statistical data on the presence of alcohol or addictive substances in the deceased, which may affect not only the actions of executive power (especially the Police of the Czech Republic) towards road transport participants, but also the policy of the legislature in the Czech Republic in matters of drugs specifically in transport, but also in general. Insurance companies should also have an interest in compulsory testing for the presence of alcohol and addictive substances. The insurer has the right to reduce the insurance payment if the injury is the result of alcohol or substance abuse. In particular, the basis for whether the insurer should reduce the benefit and to what extent is the sending of a final decision by a law enforcement agency. However, if that authority does not order a toxicological examination and does not know the result, it shall inform the insurer that no alcohol or addictive substances have been detected and the insurer shall pay in full.

Keywords: fatal traffic accident –National Register of Autopsies and Toxicological Examinations – active participant in a traffic accident – police statistics – alcohol – drugs – narcotics and psychotropic substances – addictive substances

Soud Lek 2023; 68(2): 19–23

proLékaře.cz | 21.11.2026

Pojem návykové látky definuje § 130 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku (1): „Návykovou látkou se rozumí alkohol, omamné látky, psychotropní látky a ostatní látky způsobilé nepříznivě ovlivnit psychiku člověka nebo jeho ovládací nebo rozpoznávací schopnosti nebo sociální chování." Pro naše účely můžeme použít pojem drogy pro návykové látky jiné než alkohol, i když definice drog je nejednotná. Drogy jsou většinou definovány jako látky ovlivňující psychiku, zpravidla návykové, některé i jinak škodlivé a vesměs nelegální nebo státem omezované (2). Návykové látky včetně alkoholu zvyšují riziko vzniku dopravní nehody (dále jen DN), zranění a úmrtí při DN (3). Toto riziko lze i kvantifikovat (4). U zemřelých aktivních účastníků silničních dopravních nehod je v ČR z nealkoholových drog nejčastěji zjišťován pervitin, kanabinoidy a benzodiazepiny (5).

Národní registr pitev a toxikologických vyšetření prováděných na oddělení soudního lékařství (6) (dále jen NRPaTV) shromažďuje informace získané z pitev a toxikologických vyšetření biologického materiálu odebraného při těchto pitvách na soudnělékařských odděleních. Činnost registru byla zahájena v únoru 2015, kompletní data jsou však dostupná až pro rok 2016.

Policie České republiky (dále jen PČR) vede statistiky o počtu zemřelých při DN i o tom, kolik zemřelo osob při nehodách, při kterých byl viník pod vlivem alkoholu či drog. Policejní prezidium ČR (dále jen PP ČR) tato data každý rok prezentuje v souhrnných informacích o nehodovosti na pozemních komunikacích v ČR (7).

Orgán činný v trestním řízení (zpravidla PČR) rozhoduje o tom, zda u zemřelého následkem DN bude dle § 115 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (8), provedena soudní pitva i toxikologické vyšetření na přítomnost alkoholu nebo drog, a tedy zda přibere znalce. Z této pitvy obdrží informace včetně výsledku toxikologického vyšetření (pokud je nařídil) v požadovaném rozsahu a jejich interpretaci. Pokud PČR soudní pitvu nenařídí, je zpravidla provedena dle § 88 zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování zdravotní pitva (6). Neprovedení soudní pitvy, a tedy provedení pouze pitvy zdravotní se týká zejména řidičů osobních automobilů a motocyklů, kteří dle názoru PČR nehodu zavinili a kteří byli jedinými účastníky nehody (např. ze 176 řidičů motorových vozidel zemřelých následkem dopravní nehody pitvaných na Soudnělékařském oddělení Nemocnice České Budějovice, a.s., v letech 2016-2021 byla soudní pitva nařízena jen u 81 z nich, tj. u 46 %). Výsledek zdravotní pitvy ani ve spojitosti s ní případně provedeného toxikologického vyšetření však PČR neobdrží, a proto nemůže být ani ve statistikách PČR zohledněn. Lze tedy předpokládat, že statistiky PP ČR ohledně výskytu drog v dopravě nemohou být kompletní.

V případě dokazování návykové látky v těle je v ČR uplatňován princip „per se", který je založený na průkazu přítomnosti zakázané návykové látky v krvi řidiče a stanovení její koncentrace (9). Limitní koncentrace některých návykových látek v krevním séru, při jejichž dosažení se řidič považuje za ovlivněného, jsou uvedeny v Nařízení vlády č. 41/2014, o stanovení jiných návykových látek a jejich limitních hodnot, při jejichž dosažení v krevní vzorku se řidič považuje za ovlivněného takovou návykovou látkou (10). Zjednodušeně řečeno: Řidič, kterému byla v krvi prokázána některá z látek v koncentraci uvedené v Nařízení vlády nebo vyšší, se dopustil přestupku. Obdobně hodnoty některých návykových látek, při jejichž dosažení se řidič nachází ve stavu vylučujícím způsobilost řídit, jsou uvedeny v Pokynu nejvyššího státního zástupce obecné povahy č. 5/2019, o stanovení hodnot jiných návykových látek než alkoholu, při jejichž dosažení se osoba nachází ve stavu vylučujícím způsobilost vykonávat zaměstnání nebo jinou činnost ve smyslu § 274 odst. 1 trestního zákoníku (11) (dále i Pokyn NSZ).

Forenzně přijatelná metoda pro stanovení hladiny etanolu je plynová chromatografie v uspořádání head-space pro těkavé látky (9). Za pozitivní průkaz požití alkoholu se dle Metodického pokynu pro postup při laboratorním stanovení alkoholu (etylalkoholu) pokládá hladina v krvi vyšší než 0,20 g/kg, stanovená metodou plynové chromatografie (12).

Cílem této práce bylo porovnat údaje o výskytu etanolu a dalších návykových látek u zemřelých aktivních účastníků DN v letech 2016–2021 dle údajů v NRPaTV a ve statistikách PP ČR.

MATERIÁL A METODIKA

Byla provedena analýza anonymizovaných dat z pitev a toxikologických vyšetření zemřelých aktivních účastníků dopravních nehod provedených na odděleních soudního lékařství, a to za roky 2016–2021 z NRPaTV, které nám na žádost poskytl Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR. Dle § 88 odst. 3 písm. b) zákona 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (6), by mělo jít o všechny zemřelé účastníky dopravních nehod v tomto období, až na výjimky dle § 88a uvedeného zákona. Za aktivního účastníka dopravní nehody považujeme osobu, která utrpěla zranění při nehodě, jejíž vznik a průběh mohla ovlivnit, tedy chodce, cyklistu, řidiče nákladního automobilu (dále jen řidič NA), řidiče osobního automobilu (dále jen řidič OA), řidiče autobusu, řidiče traktoru, řidiče motocyklu (dále jen řidič MOTO), řidiče jiného motorového vozidla a řidiče jiného nemotorového vozidla.

U etanolu (synonyma alkohol, etylalkohol) jsme za pozitivní považovali osobu, u níž koncentrace etanolu v krvi stanovená metodou plynové chromatografie byla vyšší než 0,2 g/kg.

U drog jsme za pozitivní považovali osobu, u níž bylo v krvi nebo v krevním séru prokázáno léčivo, které dle souhrnu údajů o léčivém přípravku (SPC – Summary of Product Characteristics) může negativně ovlivnit schopnost řídit motorové vozidlo (13), nebo prokázána látka, která je uvedena v Nařízení vlády č. 463/2013 Sb., o seznamech návykových látek (14).

VÝSLEDKY

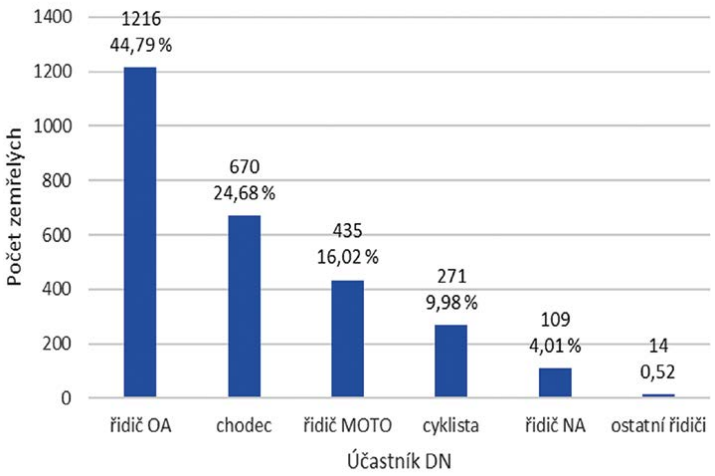
V námi sledovaném období 2016–2021 byl dle PP ČR u viníka nehody zjištěn alkohol ve 26 815 případech, při těchto DN zemřelo 306 osob. Drogy byly zjištěny u 1 591 viníků DN, při kterých zemřelo 57 osob.

Detailním porovnáním záznamů v období 2016–2021 v NRPaTV s údaji PP ČR jsme dospěli k počtu 2 715 zemřelých aktivních účastníků DN, jejichž potřebná data jsou dostupná v obou těchto zdrojích. K tomu bylo nutné jednak vyřešit problematiku rozdílné evidence, a to podle data nehody PP ČR, podle data pitvy v NRPaTV (byla zvolena evidence podle NRPaTV) a jednak vyřadit zemřelé, kteří nebyli vedení v evidenci PP ČR, neboť událost nenaplňovala definici dopravní nehody dle § 47 Zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích (15), nebo zemřeli později než 24 hodin po nehodě, protože u nich nelze v evidenci PČR dohledat potřebné podrobnosti.

✉ ***Adresa pro korespondenci:***
Doc. MUDr. František Vorel, CSc.
Soudnělékařské oddělení
Nemocnice České Budějovice, a.s.
e-mail: vorel.frantisek@nemcb.cz

Received: March 24, 2023
Accepted: April 10, 2023

proLékaře.cz | 21.11.2026

Graf 1. Počty a procenta zemřelých dle kategorie účastníka dopravní nehody.

Největší skupinu zemřelých aktivních účastníků DN tvořili dle statistiky PP ČR i NRPaTV řidiči osobního automobilu (1216 osob, tj. 44,79 %) (graf 1).

Alkohol

Z celkové počtu zemřelých aktivních účastníků dopravních nehod (2 715) bylo dle NRPaTV pouze u 1 950 (72 %) provedeno vyšetření na přítomnost alkoholu, u 24 % z nich byl alkohol prokázán. Nejvyšší procento pozitivních, kromě řidičů zvláštního vozidla, kterých bylo vyšetřeno pouze 7, bylo mezi chodci (39,2 %) (tab. 1).

Drogy

Ze všech zemřelých aktivních účastníků DN (2 715) bylo v námi sledovaném období toxikologicky vyšetřeno (na přítomnost látek jiných než etanol) 1 322 osob, tj. 49 %. Všechny drogy zjištěné u zemřelých aktivních účastníků DN dle NRPaTV jsme rozdělili na látky uvedené v Nařízení vlády č. 463/2013 Sb., o seznamech návykových látek (14), a léčiva, která mohou mít vliv na řízení motorového vozidla (13).

Látky uvedené v Nařízení vlády č. 463/2013 Sb., o seznamech návykových látek (14)

Některá z látek uvedených v seznamu návykových látek byla prokázána v krvi (krevním séru) u 120 aktivních účastníků dopravních nehod (kromě těch, kterým byla tato látka, např. fentanyl, podána při poskytování zdravotní péče), tj. u 9 % ze všech toxikologicky vyšetřených (tab. 2). Koncentrace dané látky v krvi (krevním séru) byla zjištěna u 117 z nich, u 39 z nich byl rovněž prokázán v krvi alkohol. U 19 zemřelých byla zjištěna látka uvedená v seznamu omamných a psychotropních látek pouze v moči, avšak vyšetření krve nebylo provedeno.

Počty zemřelých aktivních účastníků dopravních nehod, u kterých byla v krevním séru zjištěna koncentrace návykové látky dosahující limitní koncentrace, kdy je dle Nařízení vlády č. 41/2014 Sb. řidič považován za ovlivněného takovou látkou (2 ng/ml pro THC a 25 ng/ml pro methamfetamin) a kdy lze mít dle Pokynu NSZ zpravidla za to, že se řidič nachází ve stavu vylučujícím způsobilost řídit motorové vozidlo (10 ng/ml pro THC a 150 ng/ml pro methamfetamin) uvádí tab. 3. Nikdy nedosahovala u jedné osoby daných limitů více než jedna látka.

Léčiva mající vliv na řízení motorového vozidla

Za dané období bylo toxikologickým vyšetřením zjištěno nějaké léčivo v krvi 320 zemřelých aktivních účastníků dopravních nehod, tj. u 24 % ze všech vyšetřených. Léčivo, které může negativně ovlivnit řízení motorového vozidla, bylo zjištěno u 122 řidičů motorových vozidel, z toho u 46 výrazně. Nebyla zahrnuta léčiva, která byla pravděpodobně podána při poskytování zdravotní péče (např. midazolam, ketamin, atropin). (tab. 4).

Tam, kde bylo v krvi (krevním séru) prokázáno více různých léčiv, bylo hodnocení míry vlivu provedeno podle léčiva s největším vlivem na řízení dle SPC. Nebylo přihlíženo ke zjištěným koncentracím léčiv. U 20 zemřelých aktivních účastníků dopravní nehody bylo zjištěno léčivo v jiném materiálu než krvi (krevním séru), avšak vyšetření krve nebylo provedeno.

U 15 zemřelých byly zjištěny jak látky uvedené v seznamu návykových látek, tak léčiva mající vliv na řízení vozidla. Tyto osoby jsme zařadili pouze do skupiny osob s prokázanými látkami ze seznamu omamných a psychotropních látek. U 47 zemřelých byl kromě léčiva majícího vliv na řízení vozidla prokázán i alkohol v krvi.

Tab. 1. Numbers of positive and negative alcohol tests and percentages of positive alcohol tests by category of death road accident participant.
Tabulka 1. Počty a procenta pozitivity vyšetření na přítomnost alkoholu dle kategorie zemřelých účastníků dopravních nehod.

Category of road accident participant	Negative	Positive	Percentages of positive
Cyclist	112	52	31,71 %
Pedestrian	254	164	39,23 %
Motorcycle driver	305	30	8,96 %
Lorry driver	71	13	15,48 %
Car driver	739	203	21,55 %
Other drivers	3	4	57,14 %
Total	1 484	466	23,90 %

Tab. 2. Number of deceased by category of road accident participation and drug detected in blood serum.
Tabulka 2. Počet zemřelých podle kategorie účasti na dopravní nehodě a zjištěné drogy v krevním séru.

Category of participation/drug	benzoylecgonin	methadon	methamphetamin	oxycodon	THC	Total
Cyclist			2		1	3
Pedestrian	1		12		10	23
Motorcycle driver	1		15		10	26
Lorry driver			3		2	5
Car driver	1	1	33	2	26	63
Total	3	1	65	2	49	120

proLékaře.cz | 21.11.2026

Tab. 3. Number of deceased by category of road accident participation and drug detected in blood serum reaching the concentration affecting the ability to drive safely and reaching the concentration excluding the ability to drive safely.
Tabulka 3. Počet zemřelých podle kategorie účasti na dopravní nehodě a zjištěné drogy v krevním séru dosahující koncentraci ovlivňující schopnost bezpečně řídit a dosahující koncentraci vylučující schopnost bezpečně řídit.

Drug	methamphetamin		THC		
Category of road accident participation	concentration affecting ability to drive safely	concentration excluding ability to drive safely	concentration affecting ability to drive safely	concentration excluding ability to drive safely	Total
Pedestrian	1	1			2
Motorcycle driver	1	1	1	3	6
Lorry driver			1		1
Car driver	2	5	1	1	9
Total	4	7	3	4	18

Tab. 4. Number of deceased by category of road accident participation and effect of the detected medication.
Tabulka 4. Počet zemřelých aktivních účastníků DN dle kategorie účasti na DN a vlivu zjištěného léčiva.

Category of participation/effect of medication on ability to drive	No effect	Small effect	Moderate effect	Significant effect	Administered during health care delivery	Total
Cyclist	5	2	6	6	6	25
Pedestrian	14	31	17	11	15	88
Motorcycle driver	8	8	3	5	13	37
Lorry driver	3	4	1	2	1	11
Car driver	37	37	22	39	22	157
Other drivers	1	1				2
Total	68	83	49	63	57	320

DISKUSE

V období 2016–2021 bylo registrováno v NRPaTV a PP ČR 2 715 zemřelých aktivních účastníků dopravních nehod. Pouze u 1 950 (72 %) z nich bylo provedeno vyšetření na přítomnost alkoholu. Koncentrace vyšší než 0,2 g/kg v krvi byla zjištěna u 24 % z nich. Nejvyšší počet aktivních účastníků DN s koncentrací alkoholu v krvi vyšší než 0,2 g/kg bylo řidičů OA (203).

U 51 % zemřelých z našeho výzkumu nebylo kromě vyšetření alkoholu provedeno žádné jiné toxikologické vyšetření.

Nízké procento provedených toxikologických vyšetření lze z části vysvětlit tím, že v některých případech může jít o osoby přežívající určitou dobu, kdy bylo toxikologické vyšetření z materiálu odebraného při pitvě již považováno za bezpředmětné. Vzhledem k tomu, že v našem souboru nebyly osoby, které zemřely déle než 24 hodin po smrti, považujeme takovou úvahu za ne zcela správnou. Domníváme se proto, že malý počet vyšetření je způsoben zejména snahou o úsporu finančních prostředků, kdy nebylo toxikologické vyšetření PČR požadováno (pokud byla nařízena soudní pitva) nebo dokonce soudní pitva nebyla ani nařízena a byla provedena pouze pitva zdravotní. Z dostupných podkladů však nelze dovodit počet ani poměr pitev soudních a zdravotních v našem souboru.

Policie ČR nevede statistiku o přítomnosti alkoholu nebo jiných návykových látek u zemřelých při dopravních nehodách, ale pouze u viníků dopravních nehod. Z údajů Policejního prezidia České republiky vyplývá, že v letech 2016–2021 bylo při dopravních nehodách usmrceno 57 osob, kde u viníka nehody byly zjištěny drogy. Dle údajů v NRPaTV však byly omamné a psychotropní látky zjištěny v krvi (krevním séru) u 120 zemřelých aktivních účastníků dopravních nehod. To by bylo možné vysvětlit tím, že nejméně 63 zemřelých aktivních účastníků DN, u kterých byla zjištěna přítomnost omamných a psychotropních látek, nebylo viníky dopravní nehody, při které zemřeli. Mnohem pravděpodobnější je však vysvětlení, že statistika PP ČR zdaleka nezaznamenává všechny viníky DN, kteří jsou pod vlivem drog. Půjde zejména o řidiče, kteří zahynou při nehodě, kterou sami způsobili, kde Policie ČR často nenařizuje soudní pitvu, a tedy ani toxikologické vyšetření, jehož závěr při jeho provedení u zdravotní pitvy nezná.

Nelze rovněž dovodit, u kolika nevyšetřených osob by toxikologické vyšetření zjistilo přítomnost alkoholu a v jaké výši, přítomnost léčiv majících vliv na řízení vozidla či dokonce látky ze seznamu návykových látek a do jaké míry by byly tyto osoby těmito látkami ovlivněny. Pokud by teoreticky u nevyšetřených zemřelých byl stejný poměr pozitivních jako u vyšetřených (24 % u alkoholu, 9 % u látek uvedených v seznamu omamných a psychotropních látek, 17 % u léčiv, které mohou mít vliv na řízení motorového vozidla), pak by počet zemřelých přímých účastníků DN s alkoholem v krvi stoupl ze 466 na 651, s látkou ze seznamu omamných a psychotropních látek v krvi ze 120 na 244 a s léčivem majícím vliv na řízení vozidla v krvi z 225 na 461.

V praxi aplikované provádění toxikologického vyšetření u zemřelých aktivních účastníků dopravních nehod pouze výběrově znamená výrazné zkreslení statistických údajů o přítomnosti alkoholu nebo návykových látek u zemřelých, což může ovlivňovat nejen jednání výkonné moci (zejména PČR) vzhledem k účastníkům silniční dopravy, ale i politiku zákonodárců v ČR ve věcech drog speciálně v dopravě, ale i obecně.

Dalším důvodem, proč by se mělo u zemřelých aktivních účastníků DN provádět obligatorně vyšetření na přítomnost alkoholu i návykových látek, je výplata pojistného plnění. Pojistitel má právo dle § 2800 Zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku (16), pojistné plnění snížit, pokud došlo k úrazu následkem požití alkoholu nebo návykové látky. Podkladem, zda pojišťovna má snížit plnění a v jakém rozsahu, je zejména zaslání pravo-

proLékaře.cz | 21.11.2026

mocného rozhodnutí orgánu činného v trestním řízení (dále jen OČTŘ). Pokud však OČTŘ toxikologické vyšetření nenařídí nebo nezná jeho výsledek, protože bylo provedeno v rámci zdravotní pitvy, nebo dokonce provedeno vůbec nebylo, sdělí pojišťovně, že alkohol či návykové látky nebyly zjištěny, a pojišťovna tak plní v plném rozsahu.

ZÁVĚR

V zájmu ČR by mělo být snižování počtu a závažnosti dopravních nehod a zejména počtu s nimi spojených úmrtí, a to i na základě opatření vyplývajících ze správných statistických údajů o počtu DN pod vlivem alkoholu nebo jiných návykových látek. Toxikologické vyšetření na přítomnost návykových látek jiných než alkohol podstoupila v letech 2016-2021 méně než polovina zemřelých aktivních účastníků dopravních nehod. Řešením by bylo provádět toxikologické vyšetření standardně při každé pitvě zemřelého aktivního účastníka DN, kde nejde o tak dlouhé přežívání, aby výsledek byl již nutně negativní.

PROHLÁŠENÍ

Autor práce prohlašuje, že v souvislosti s tématem, vznikem a publikací tohoto článku není ve střetu zájmů a vznik ani publikace článku nebyly podpořeny žádnou farmaceutickou firmou. Toto prohlášení se týká i všech spoluautorů.

LITERATURA

1. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. Dostupné také z: *https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=5405*
2. **Hirt M.** Dopravní nehody v soudním lékařství a soudním inženýrství. Praha: Grada; 2012.
3. **Mravčík V., Zábranský T., Vorel F.** Výskyt etanolu a dalších drog u smrtelných dopravních nehod v České republice v roce 2008. *Cas Lek Ces* 2010; 149(7): 332-336.
4. **Drummer OH, Gerostamoulos D., Di Drago M., et al.** Odds of culpability associated with use of impairing drugs in injured drivers in Victoria, Australia. *Accid Anal Prev* 2019; 135: 105389.
5. **Hirt M.** Dopravní nehody v soudním lékařství a soudním inženýrství. Praha: Grada, 2012.
6. Zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování. Dostupné také z: *https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=6059*
7. **Policejní prezidium české republiky.** Informace o nehodovosti na pozemních komunikacích v České republice. Dostupné z: *https://www.policie.cz/clanek/statistika-nehodovosti-900835.aspx*
8. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním. Dostupné také z: *https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=1101*
9. **Balíková M.** Forenzní a klinická toxikologie: laboratorní toxikologická vyšetření, 2. doplněné vydání. Praha: Galén, 2017.
10. Nařízení vlády č. 41/2014, o stanovení jiných návykových látek a jejich limitních hodnot, při jejichž dosažení v krevní vzorku se řidič považuje za ovlivněného takovou návykovou látkou. Dostupné také z: *https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=6615*
11. Pokyn obecné povahy č. 5/2019, o stanovení hodnot jiných návykových látek než alkoholu, při jejichž dosažení se osoba nachází ve stavu vylučujícím způsobilost vykonávat zaměstnání nebo jinou činnost ve smyslu § 274 odst. 1 trestního zákoníku. In: Brno: Nejvyšší státní zastupitelství, 2019.
12. **Ministerstvo zdravotnictví ČR.** Metodický pokyn pro postup při laboratorním stanovení alkoholu (etylalkoholu) v krvi. *Věstník Ministerstva zdravotnictví České republiky* [online] 2006; 7: 13-16. Dostupné z: *https://www.mzcr.cz/wp-content/uploads/wepub/3671/9334/V%C4%9Bstn%C3%ADk%207-2006.pdf*
13. **Státní ústav pro kontrolu léčiv.** Databáze léků [online]. Dostupné z: *https://www.sukl.cz/modules/medication/search.php*
14. Nařízení vlády č. 463/2013 Sb., o seznamech návykových látek. Dostupné také z: *https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=6585*
15. Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích. Dostupné také z: *https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=3486*
16. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. Dostupné také z: *https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=6144*